

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

ІНІІ інститут педагогіки і психології

Кафедра психології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОПАТОЛОГІЇ РОЗВИТКУ**

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 053 Психологія
(шифр і назва)

освітня-програма/програми Практична психологія першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти (назва)

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри психології

Протокол №1 від 31 серпня 2020 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	ПХОПАТОЛОГІЇ РОЗВИТКУ
Викладач	Усик Д.Б. - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
Профайл викладача (-ів)	https://psy.sspu.edu.ua/index.php/kafedra/sklad-kafedri/32-usik
Контактний тел.	+380661542554
E-mail:	ysukdmitriy@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	
Консультації	Очна. Кафедра психології. Вівторок 11.00-12.20 Онлайн Zoom постійно діюча конференція Ідентифікатор 896 5737 0258 Код доступу hZu111

Анотація до дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є розкриття теоретичних питань відхилень у психічному та особистісному розвитку та структури порушень психічної діяльності, закономірності її розпаду у співставленні з нормою

Дисципліна охоплює наступне коло питань: загальні закономірності, особливості виникнення і розвитку психічних порушень; порушення психічної діяльності у хворих психічними хворобами, психопатіями, неврозами; порушення психічної діяльності, які призводять до навчальної неуспішності, порушень дисципліни, агресивності, асоціальним проявам, адиктивної поведінки; вплив психологічних методів на психіку людини у оздоровчих та профілактичних цілях.

Особливу увагу приділено розгляду теоретичних основ порушень психіки, а також набуття вмінь і навичок діагностичного дослідження порушень пізнавальної сфери та особистісного розвитку.

Специфікою курсу «Психопатології розвитку» є те, що результатом вивчення курсу є навички отримання даних для діагностики; вміння досліджувати динаміку психічної діяльності та проводити експериментально-психологічне дослідження; приймати участь у реабілітаційній роботі; приймати участь у системі психотерапевтичних заходів; експериментально виявляти розлади пам'яті, уваги, мислення, інтелекту, емоційно-вольової сфери.

Курс «Психопатології розвитку» ґрунтується на знанні таких попередньо вивчених курсів, як: Загальна психологія, Диференційна психологія, Вікова психологія, Соціальна психологія та Вступ до спеціальності.

Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення курсу є оволодіння знаннями відхилень у психічному та особистісному розвитку, а також набуття вмінь і навичок діагностичного дослідження порушень пізнавальної сфери та особистісного розвитку.

Завдання:

- розкрити теоретичні питання відхилень у психічному та особистісному розвитку;
- висвітлити основні види порушень психічного розвитку;
- ознайомити студентів з методиками діагностики психічних порушень, з способами їх використання;
- навчити тактиці та стратегії проведення психологічного дослідження;
- сформувані у студентів навички та вміння діагностики порушень психічної сфери;
- навчити студентів формам роботи та методам психологічної допомоги;

Освітньою програмою визначені наступні програмні компетентності:

Інтегральна компетентність: здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК2. Знання та розуміння предмету психопатології розвитку та розуміння професійної діяльності практичного психолога

ЗК4. Здатність вчитися новому і оволодівати сучасними знаннями з психопатологій розвитку.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення на основі теоретичних даних і даних досліджень.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Формат дисципліни.

Обсяг дисципліни

Вид занять	Загальна кількість годин
лекції	28
практичні заняття / семінарські / лабораторні/ індивідуальні	38
консультації	2
самостійна робота	110

Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс навчання	Семестр	Кількість кредитів/годин	Кількість змістовних модулів	Форма контролю	Нормативна / вибіркова
2020	3	5,6	6/180	4	залік, екзамен	обов'язкова

Результати навчання

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Після успішного вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

РН 1. Знання основних напрямків та проблем сучасної вікової психології та основ аналізу різновікових досліджень у сучасній психології;

РН 2. Самостійність та продуктивна критичність аналізу літературних та Інтернет-джерел з проблем сучасних досліджень у вивченні розвитку особистості в онтогенезі та психологічного змісту професійної діяльності практичного психолога;

РН 3. Розуміння сучасних вимог до організації психологічних досліджень вікової психології, особливостей використання конкретних психодіагностичних методик в дослідженнях особливостей розвитку;

РН 4. Володіти вміннями визначати можливості просвітницької роботи у відповідності до профілактичних завдань, адекватно моделювати її мету, завдання та методу, проводити та об'єктивно оцінювати ефективність;

РН 5. Визначати можливості збереження психологічного здоров'я, формування здорової психологічної поведінки осіб різного віку;

РН 6. Уміння аналізувати та об'єктивно оцінювати професійний досвід як спеціалістів з вікової психології України та світу, так і власний та формулювання на цій основі змістовного, чіткого та конкретного запиту щодо покращення власної практичної діяльності;

РН 7. Розуміння юридичних та етичних принципів професійної діяльності практичного психолога;

РН 8. Аналіз основних психологічних теорій та технологій організації процесу діагностики особистісних особливостей дітей та дорослих, відбір та ефективне адаптування різноманітних традиційних та інноваційних технологій та методів.

Тематичний план вивчення дисципліни.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових розділів:

Розділ 1. Загальні питання психопатології розвитку.

Тема 1.1 Предмет та завдання психопатології розвитку.

Тема 1.2. Психологія хворого.

Тема 1.3. Розлади сприйняття, пам'яті та інтелекту.

Тема 1.4. Розлади мислення. Розлади уваги.

Розділ 2. Психічні відхилення у розвитку особистісної сфери.

Тема 2.1. Розлади емоційної сфери та маячний стан.

Тема 2.2. Сексуальні порушення та розлади потягів.

Тема 2.3. Розлади свідомості та особистості.

Розділ 3. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з вадами психофізичного розвитку.

Тема 3.1. Діти з порушеннями психофізичного розвитку.

Тема 3.2. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями мовлення.

Тема 3.3. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із затримкою психічного розвитку.

Тема 3.4. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями опорно-рухової системи.

Тема 3.5. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями слухової функції.

Тема 3.6. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями зорової функції.

Тема 3.7. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями інтелекту.

Політика дисципліни

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу академічної доброчесності [Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка]. Окреслимо його основні складові.

Складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб.

Надавати для оцінювання лише результати власної роботи.

Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/ покращити результати інших студентів.

Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Академічна доброчесність

У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти робота оцінюється на мінімальний бал

Система оцінювання та вимоги

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання Студент вільно висловлює думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях
B	Студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем
C	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу
D	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних

	думок під керівництвом викладача
E	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки
FX	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного відтворення окремих фактів, здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень
F	Студент не володіє навчальним матеріалом

Розподіл балів які нараховуються студентам

Поточний контроль														Ра зо м	Підсум ковий екза мен	Загал ьна сума
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2			РОЗДІЛ 3							75	25	100
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 1.4	T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 3.1	T 3.2	T 3.3	T 3.4	T 3.5	T 3.6	T 3.7			
Поточний контроль																
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	45		
Контроль самостійної роботи																
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	30		

Відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», ухваленого рішенням вченої ради університету (протокол №10 від 27 квітня 2020 року), затвердженого наказом №178 від 27 квітня 2020 року при оцінюванні результатів навчання з дисципліни можливо перезарахування балів за результатами неформальної та/або інформальної фахової активності студентів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей, участь в конкурсах студентських робіт, олімпіадах, тощо) що за тематикою, обсягом і змістом відповідають навчальній дисципліні.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні:

1. Бородулина С. Ю. Коррекционная педагогика: психолого-педагогическая коррекция отклонений в развитии и поведении школьников / С. Ю. Бородулина. — Ростов на Дону: Феникс, 2004. - 352 с.
2. Лапшин В. А. Основы дефектологии : учеб. пособие для студ. пед. ин-тов / В. А. Лапшин, Б. П. Пузанов. — М.: Просвещение, 1991. — 143с.

3. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі: навчальний посібник. / О. В. Гаврилов. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 308 с.
4. Колупаєва, А. А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: науково-методичний посібник / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. - К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 274 с.
5. Миронова С. П. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс: навчальний посібник / С. П. Миронова. — Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2008. — 204 с.
6. Основи інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник: / за заг. ред. Колупаєвої А.А. – К: А. С. К., 2012. – 308 с.
7. Синьов В. М. Основи дефектології : навчальний посібник / В. М. Синьов, Г. М. Коберник. К.: Вища школа, 1994. -143 с.
8. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник / В. М. Синьов. — К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2007. Частина І. — 238 с.
9. Спеціальна педагогіка: понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В. І. Бондаря. Луганськ: Альма-матер, 2003. — 436 с.

Додаткові:

1. Даниелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. // Е. Даниелс, К.Стаффорд – Львів: Т-во «Надія», 2000.– 255 с.
2. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [навчальний посібник] / Т.М. Дегтяренко, Л.С. Вавіна. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 302 с.
3. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: [навч.-метод. посібник] / А.А. Колупаєва, Н.З. Софій, Ю.М. Найда та ін./ За заг. ред. Л.І. Даниленко. – К.: 2007 – 127 с.
4. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 458 с.
5. Липа В.А. Основы коррекционной педагогики: [учебное пособие] / Владимир Александрович Липа. – Донецк: Лебедь, 2002 – 327 с.
6. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / О.Л. Кононко, З.П. Плохій, А.М. Гончаренко [та ін.]. – К.: Світич, 2009. – 208 с.
7. Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу / Наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я від від 27.03.2006. – № 240/165.
8. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка:

[підручник] / Віктор Миколайович Синьов. – Частина I – Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 238 с.

9. Синьов В.М. Основи дефектології: [навч. посібник] / В.М. Синьов, Г.М. Кобернік. – К.: Вища школа, 1994. – 143 с.

10. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Беякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 400 с.

11. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.

12. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – 312 с.

13. Холковська І.Л. Корекційна педагогіка / Ірина Леонідівна Холковська. – Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007. – С. 6-23.